

НАЦРТ

Врз основа на член 18 став 1 алинеја 8 и член 20 став 1 алинеја 11¹ од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр.184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16, 132/17, 168/18, 248/18 и 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.42/20, 77/21, 154/23 и 55/24), а во врска со член 50 и член 50-а од истиот Закон, согласно член 15 став 1 алинеја 7 и член 39 став 1 алинеја 11 од Деловникот за работа на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (Пречистен текст) бр.01-3732/1 од 29.07.2019 година и Заклучокот на Советот на Агенцијата арх.бр. 02-3053/10 од 18.07.2024 година, Советот на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, на својата 29-та седница одржана на 17.07.2024 година донесе:

НАЦРТ – ПРАВИЛНИК ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ЗАШТИТА НА МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА

Член 1

Со овој Правилник се врши изменување и дополнување на Правилникот за заштита на малолетните лица („Службен весник на РМ“ бр.172/14), во понатамошниот текст: Правилникот.

Член 2

Во глава „I.ОПШТИ ОДРЕДБИ“, членот 1 од Правилникот, се менува и гласи:

„Член 1

Предмет на Правилникот

Сите даватели на аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (радиодифузери и даватели на аудиовизуелни медиумски услуги по барање - и физички и правни лица) имаат обврска да ги заштитат малолетните лица од содржини – програми/видеа создадени од корисници/аудио и аудиовизуелни комерцијални комуникации, што можат сериозно да му наштетат на нивниот физички, психички или морален развој, особено од содржини со порнографија², детска порнографија³ или прекумерно насилство⁴.

¹ Алинеите 8 и 9 се избришани, види: член 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр.248/18).

² Порнографија за потребите на Правилникот за заштита на малолетните лица, се целини или делови од аудиовизуелен материјал прикажан со основна намера и функција да задоволи сексуална страст, преку описи, сцени и/или глетки на сексуализирана голотија, сексуални односи, мастурбација и/или на сексуална стимулација, кои не претставуваат неизоставен естетски, хуманистички или информативен елемент од контекст на уметнички обработена или на новинарски анализирана тема.

³ Под детска порнографија се подразбира: „порнографски материјал кој визуелно прикажува очигледни полови дејствија со малолетник или повозрасно лице кое изгледа како малолетник, или го прикажуваат малолетникот или повозрасното лице кое изгледа како малолетник во очигледна сексуална положба, или реални слики кои прикажуваат очигледни полови дејствија со малолетник или го прикажуваат малолетникот или повозрасното лице кое изгледа како малолетник во очигледна сексуална положба“ (член 122 точка 24 од Кривичниот законик).

⁴ „Прекумерно насилство претставува ширење текстуални, вербални и визуелни пораки со кои, во термини од програмата што им се достапни на малолетниците, се глорифицираат физички, вербални или психолошки облици на садизам или слични видови

Содржините со порнографија и прекумерно насилство може да се емитуваат/пренесуваат само во кодирана форма, а содржините со детска порнографија се целосно забранети.

Другите содржини – програми/видеа создадени од корисници што би можеле да му наштетат на физичкиот, психичкиот и/или на моралниот развој на малолетните лица се емитуваат/пренесуваат во соодветни временски периоди од деноноќието, со претходно акустично предупредување и со визуелни знаци во текот на нивното траење.

Со овој Правилник се определуваат начинот на категоризација на содржините, периодите на емитување на аудиовизуелните програми, облиците на акустично и визуелно предупредување, визуелните знаци, техничките мерки што треба да ги преземат давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање за заштита на малолетните лица, како и начинот на постапување на давателите на аудиовизуелни медиумски услуги.“

Член 3

Во глава „I.ОПШТИ ОДРЕДБИ“, членот 2 од Правилникот, се менува и гласи:

„ Член 2

Поимник

Одделни изрази употребени во овој Правилник го имаат следново значење:

- **Малолетни лица** се лицата на возраст под 18 години;
- **Други содржини – програми/видеа создадени од корисници/комерцијални комуникации што би можеле да им наштетат на малолетните лица** се аудиовизуелните целини или нивни составни делови што прикажуваат различен обем и интензитет на насилство, еротика, сексуално однесување забрането со закон, непристојни изрази и гестови, ризично поведение лесно за имитација, штетно за здравјето и опасно за безбедноста на единката и на заедницата, како и поведение навредливо за човековото достоинство, содржини и комерцијални комуникации за посебни игри на среќа и др.;
- **Видео создадено од корисник** е целина од подвижни слики со или без звук, без оглед на времетраењето, што претставува посебен елемент, создадено е од корисник и поставено на платформа за споделување видеа од тој или од друг корисник;
- **Насилство** е секое прикажување агресивно психофизичко поведение, закана или остварена намера, со или без оружје, да се застраши, да се понижи и/или да се (само)повреди единка, група или заедница. Притоа, може да станува збор за прикажување на веќе извршено насилство или на намера за извршување насилство, без оглед дали тоа насилство може или не може да предизвика повреда. Поимот вклучува и какво било прикажување последици од физички повреди на некое живо суштество (или група живи суштества), иако чинот на насилство не е прикажан;
- **Еротика** е прикажување описи, сцени и/или глетки на сексуализирана голотија, без разлика на жанрот и на програмската функција на аудиовизуелниот материјал;
- **Временски периоди** се точно определени термини од радиодифузниот програмски сервис планиран за едно деноноќие, одредени за прикажување аудиовизуелен материјал категоризиран според возрасните групи на очекуваната публика;
- **Програмски контекст** ги опфаќа: жанрот на програмата; програмската функција (информативна, образовна или забавна); примарната целна група во потенцијалната публика; форматот на програмскиот сервис; временскиот период од програмата и редоследот на програмите во програмската шема за телевизиските програмски сервиси; распоред на програмите во каталогот според категоријата за давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање; степенот на штета што може да ја предизвика некоја програмска содржина; очекуваниот број и состав на потенцијалната публика и веројатните очекувања на публиката; степенот до кој се изнесуваат детали за содржината за која се информира потенцијалната публика; дополнителните ефекти што содржината може да ги предизвика кај гледачите, како и можноста да се изостават вознемирувачки

насилство, кое е цел самото за себе, и на ниту еден начин не може да се оправда ниту преку контекстот на жанрот ниту преку мотивите на драмското дејство на прикажаната програма“ (член 50 став 2 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги).

детали со насилство и со еротика содржани во аудиовизуелен материјал планиран за прикажување при известување за теми важни за јавноста. Применливите аспекти од програмскиот контекст треба да се земат предвид и при организирање на видеата создадени од корисници.“

Член 4

Во глава „I.ОПШТИ ОДРЕДБИ“, по членот 2 од Правилникот, се додава нов член 2-а кој гласи:

„Член 2-а

Заштита на личните податоци на малолетните лица

Личните податоци на малолетните лица собрани или на друг начин генерирани или стекнати од страна на давателите на медиумски услуги, при примената на мерките од овој Правилник не смеат да се обработуваат за комерцијални цели, како што се директен маркетинг, профилирање и анализа или бихејвиорално рекламирање.“

Член 5

Насловот на главата II: „СОДРЖИНИ ШТО МОЖАТ ШТЕТНО ДА ВЛИЈААТ ВРЗ МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“ се менува и гласи: „ДРУГИ СОДРЖИНИ ШТО БИ МОЖЕЛЕ ДА ИМ НАШТЕТАТ НА МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“.

Член 6

Во глава II „СОДРЖИНИ ШТО МОЖАТ ШТЕТНО ДА ВЛИЈААТ ВРЗ МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“ (чиј наслов согласно овие измени и дополнувања гласи: „ДРУГИ СОДРЖИНИ ШТО БИ МОЖЕЛЕ ДА ИМ НАШТЕТАТ НА МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“), членот 9 од Правилникот, се менува и гласи:

„Член 9

Прикажување практики на окултизам

Програмите што прикажуваат практики на окултизам (каков било вид јасновидство – хиромантија, гатање, тарот, астрологија, спиритизам и слично), мора да бидат означени како програма од петта категорија што не се препорачува за публика под 18 години, а радиодифузерите можат да ги емитуваат исклучиво во периодот од 00:00 до 05:00 часот.

Окултизмот може да се прикажува исклучиво во недвојбен програмски контекст како забавна, информативна и/или образовна, хуманистички анализирана тема, а не смее низ каков било вид интеракција да советува и/или да сугерира промени на личното и/или на колективното поведение и на околностите на живеењето, кои се однесуваат на здравјето, финансиите, работата или на меѓучовечките односи.“

Ограничувањето на периодот за емитување не се однесува на куси содржини со дневен хороскоп, класифицирани како - програма со забавна функција.“

Член 7

Во глава II „СОДРЖИНИ ШТО МОЖАТ ШТЕТНО ДА ВЛИЈААТ ВРЗ МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“, (чиј наслов согласно овие измени и дополнувања гласи: „ДРУГИ СОДРЖИНИ ШТО БИ МОЖЕЛЕ ДА ИМ НАШТЕТАТ НА МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“), членот 10 од Правилникот, се менува и гласи:

„Член 10

Прикажување постапки за хипнотизирање

Забрането е прикажување аудиовизуелен материјал што, било како целина, било во некои свои делови, специјализирано посредува детални постапки за хипнотизирање.

Хипнозата може да се прикажува исклучиво контекстуализирана како забавна, информативна и/или образовна, хуманистички анализирана тема.

Телевизиските програмски сервиси се должни пред почетокот и по паузите за рекламирање во

ваквите програми, на екранот, а давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање на соодветно место во каталогот, да објават предупредување дека програмата содржи постапки за хипнотизирање.“

Член 8

Во глава II „СОДРЖИНИ ШТО МОЖАТ ШТЕТНО ДА ВЛИЈААТ ВРЗ МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“, (чиј наслов согласно овие измени и дополнувања гласи: „ДРУГИ СОДРЖИНИ ШТО БИ МОЖЕЛЕ ДА ИМ НАШТЕТАТ НА МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА“), по членот 10 од Правилникот, се додаваат три нови члена 10-а, 10-б, и 10-в, кои гласат:

„Член 10-а

Емисии со совети за посебни игри на среќа

Специјализираните информативни емисии и спортски магазини со совети за посебни игри на среќа (игри на среќа во казино, игри на среќа во обложувалница, игри на среќа во автомат клуб)⁵ како целини или делови од програма со информативна и/или со забавна медиумска функција што на публиката директно ѝ сугерираат можности за влог во посебните игри на среќа со финансиски ризик, радиодифузерите може да ги емитуваат исклучиво во периодот од 00:00 до 05:00 часот, соодветно означени со предупредувачката сигнализација за програма од петтата категорија.

Означувањето со предупредувачка сигнализација за програма од петтата категорија е задолжително и за овој вид програмска понуда кај давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање.

Член 10-б

Комерцијални комуникации за посебни игри на среќа

Аудиовизуелните комерцијални комуникации за посебни игри на среќа треба јасно и видливо да се означат со предупредувачка сигнализација за петтата категорија програма, но можат да се прикажуваат во текот на целото програмско деноноќие на радиодифузерите, освен во емисиите со информативна, забавна и со образовна програмска функција примарно наменети за деца.

Означувањето со предупредувачка сигнализација за програма од петтата категорија е задолжително и за аудиовизуелните комерцијални комуникации за посебни игри на среќа кај давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање.

Член 10-в

Формат на „реалистична“ програма⁶

Бидејќи прикажува сиров аудиовизуелен материјал со минимална или со вешто прикриена уредничка интервенција, кој во одредени случаи е и хибрид од документирано и режирано, со примарен мотив да регистрира ситуации во кои поведението на случајни или на селектирани учесници е непредвидливо, содржините кои припаѓаат на форматот „реалистична“ програма мора внимателно да се категоризираат во согласност со програмскиот контекст, со критериумите за класификација и со описите на категориите програми, особено ако се составени од описи, сцени и/или од глетки што прикажуваат насилство и еротика.“

Член 9

Во глава IV „АКУСТИЧНО ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ И ВИЗУЕЛНИ ЗНАЦИ – ПРЕДУПРЕДУВАЧКА СИГНАЛИЗАЦИЈА“, во членот 20 од Правилникот, се вршат следните измени и дополнувања:

- во ставот 2, зборовите „хипнотички техники“ се заменуваат со зборовите „постапки за хипнотизирање“.
- по ставот 3, се додава нов став 4 кој гласи: „Соодветно предупредување треба да се прочита пред почетокот на радиопрограма што, според програмскиот контекст и критериумите од Правилникот за заштита на малолетните лица, е потенцијално штетна за малолетната публика.“

⁵ Според Законот за игрите на среќа и за забавните игри („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/11, 51/11, 148/11, 74/12, 171/12, 27/14, 139/14, 61/15, 154/15, 23/16 и 178/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.251/22),

⁶ Детално опишан во точката 16.11. од „Упатството за начинот на класификација на видовите аудиовизуелни и аудио програми“.

Член 10

Во глава IV „АКУСТИЧНО ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ И ВИЗУЕЛНИ ЗНАЦИ – ПРЕДУПРЕДУВАЧКА СИГНАЛИЗАЦИЈА“, во членот 21 од Правилникот, во табеларниот преглед, се вршат следните измени:

- во колоната „Визуелни знаци“, во претпоследниот ред од колоната, зборовите „хипнотички техники“ се заменуваат со зборовите „постапки за хипнотизирање“ и
- во колоната „Предупредувачки сигнали“, во претпоследниот ред од колоната, зборовите „хипнотички техники“ се заменуваат со зборовите „постапки за хипнотизирање“.

Член 11

Во глава VI „ПОСЕБНИ ОБВРСКИ ЗА АУДИОВИЗУЕЛНИТЕ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ ПО БАРАЊЕ“, во членот 27 од Правилникот, во ставот 1 зборовите „од Република Македонија“ се бришат.

Член 12

Во останатиот дел Правилникот за заштита на малолетните лица, не се менува.

Член 13

Овој Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за заштита на малолетните лица („Службен весник на РМ“ бр.172/14), влегува во сила наредниот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија, а истиот ќе се објави и на веб страната на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Агенција за аудио и
аудиовизуелни медиумски услуги
Претседател на Советот,

Лазо ПЕТРУШЕВСКИ

